

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

Lakiesitys lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta …

Jukka Mäkelä, Lastenpsykiatri, lasten psykoterapeutti,
Erityisasiantuntija, Lapset, nuoret ja perheet -yksikkö, THL

Kolme merkittävää vaikutusta

1) Lapsen osallisuus itselleen tärkeisiin ratkaisuihin vahvistuu
2) Lapsiin kohdistuva väkivalta vähenee
3) Lapsille erityisen tärkeät ihmissuhteet turvataan

Lasten osallisuus vahvistuu

Lapsen **oikeus tulla kuulluksi** itselleen tärkeissä asioissa

- kuuleminen määrittyy Lapsen oikeuksien sopimuksessa ja Suomen Perustuslaissa taatulla tavalla
- kuuleminen vaatii monesti erityisosaamista
- sosiaalitoimen rooli vahvistuu
- asiantuntijana kuuleminen oikeudessa

Väkivalta vähenee

Vanhemmille asetetaan **velvollisuus suojella lasta kaikelta väkivallalta**

- lasten oikeuksien sopimuksen mukaista
- lieväkin väkivalta lisää lasten myöhempiä ongelmia
- henkinen väkivalta yhtä pahaa kuin ruumiillinen

- **huoltoriidat** vähenevät
  - ne ovat merkittävä henkisen väkivallan muoto
  - sopimiskäytännöt lisääntyvät
  - vuoroasuminen lisää todennäköisyyttä aikuisten väliselle tasapainolle
- **perheväkivalta** nostetaan syynä rajata yhteyttä toiseen vanhempaan
  - tuetut tapaamiset lisäävät mahdollisuuksia tavata myös vaikeuksissa olevaa vanhempaa

Tärkeät ihmissuhteet varmistetaan

Lapsille **erityisen tärkeät ihmissuhteet turvataan** vanhempien erotessa

- ero kuormittaa lapsen sopeutumista edelleen selvästi

- **vuoroasuminen yleistyy**
  - isä-lapsi –suhteet säilyvät merkittävinä yhä useammin
  - vuoroasuminen näyttää selvästi vähentävän myöhempiä käyttäytymisen ongelmia
  - vuoroasuminen lisää lasten sopeutumista tukevia vahvistavia tekijöitä poistaen (lähes) kokonaan eron tuoman kuorman

- **tapaamisoikeus** voidaan vahvistaa **myös muille kuin biologisille vanhemmille**
  - isovanhemmat, uusperheen toisen vanhemman, sijaisvanhemman

Tärkeimmät lisäysehdotukset

- Momenttia: ”Lapselle voidaan vahvistaa oikeus tavata hänelle erityisen läheistä henkilöä, jonka kanssa hänellä on lapsen ja vanhemman väliseen suhteeseen verrattava vakiintunut suhde” tulisi laajentaa lauseella ”**tai muuten erityisen läheinen suhde**”
  - ei ole tavanomaista, että kaikki tällaiset ihmiset ovat asuneet lapsen kanssa samassa taloudessa
  - **Lapselle tulisi taata oikeus hänen tarvitsemaansa psykososiaaliseen tukeen tilanteissa, joissa hän on joutunut oikeudessa käsiteltävän huoltoriidan kohteeksi**
  - pitkittynyt tai muuten repivä huoltoriita on lapselle erittäin kuormittava, mikä voi uhata hänen mielenterveyttään sekä osaltaan hänen muuta kehitystään. Tätä uhkaa voidaan vähentää merkittävästi hyvin suunnatulla tuella tai tarvittaessa hoidolla.

Lähteitä

- Baude, A., Pearson, J., & Drapeau, S. (2016). Child adjustment in joint physical custody versus sole custody: A meta-analytic review. Journal of Divorce & Remarriage, 57, 338–360.
- Breivik, K., & Olweus, D. (2006a). Adolescent's adjustment in four post-divorce family structures: Single mother, stepfather, joint physical custody and single father families Journal of Divorce & Remarriage, 44(3–4), 99–124.
- Carlsund, Å., Eriksson, U., Löfstedt, P., & Sellström, E. (2012). Risk behaviour in Swedish adolescents: is shared physical custody after divorce a risk or a protective factor?. *The European journal of public health*, *23*(1), 3-8.
- Hagquist, C. (2016). Family residency and psychosomatic problems among adolescents in Sweden: The impact of child–parent relations. Scandinavian Journal of Public Health, 44(1), 36–46.
- Nilsen, A. (2018). Divorce and Family Structure in Norway: Associations With Adolescent Mental Health. *Journal of Divorce & Remarriage*, *59*(3), 175-194.
- Norman, R. E., Byambaa, M., De, R., Butchart, A., Scott, J., & Vos, T. (2012). The long-term health consequences of child physical abuse, emotional abuse, and neglect: a systematic review and meta-analysis. *PLoS medicine*, *9*(11), e1001349.
- Springer, K. W., Sheridan, J., Kuo, D., & Carnes, M. (2007). Long-term physical and mental health consequences of childhood physical abuse: Results from a large population-based sample of men and women. *Child abuse & neglect*, *31*(5), 517-530.